

Farkas Antal

Háromszobás lakás

(Hangjáték a '70-es évek végéről)

SZEREPLŐK:

Kishivatalnok

Főnök

Főnök felesége

Rádióbemondó

KISHIVATALNOK Imre Zoltán vagyok, kishivatalnok, kétgyermekes családapa, vagyontalan, amennyiben figyelmen kívül hagyjuk ezt a magam tákolta dikót, néhány nagyon szükséges háztartásbeli tárgyat, ruhásszekrényt, egy örökölt stelázsit, s ezt a világosbarnára festett bölcst, melyben hosszú éjjeleken át ringattam előbb a kislányt, majd a kisfiút, mert annyi baj van a gyerekekkel kérem, szegények örökösen fáznak, olyan hideg ez a lakás. Lakást mondtam?! (*gúnyosan nevet*) Hát annak nem merném nevezni. Esetleg egy nyirkos óvóhelynek igen. Óvóhely? Rég vége a háborúnak, a legutóbbinak. Hogy a következő mikor lesz, nem tudnám megmondani. S akkor a következőig mi itt óvjuk magunkat? De ki ellen? Talán az udvarban lakó vénlányok ellen? Akik pirosban, kékben, fehérben öklüket rázzák ablakom alatt, akik álmukban fiatal csődört marcangolnak, ínnyükkel rágják, gyömszölik, a szájuk habzik, s hajnalra a csődör lelke mennybe száll, ők pedig másnap a túlvilágtól tartanak?! Talán ezek ellen? Nem, nem, lakásnak nem merném nevezni. Habár a főnököm

nagy elragadtatással beszélt róla a múlt hónapban is:

FŐNÖK Jó lesz az a lakás maguknak még egy ideig. Nem lehet egyszeriből háromszobás lakást kiutalni az intézet új munkatársának. A szerénység nem árt. A szerénység máskülönben a maga erénye. Ugye jól vagyok tájékozódva? Úgy bizony! Na, fel a fejjel! Tudja, nem tehetek kivételt. Szemet szűrni a kollégáknak is. Csak mindent szép sorjában. Na, ne legyen már annyira elkeseredve, nem vagyok én rossz ember. Hogy bízson bennem, elárulok valamit magának. Kapok a városi pártszervezettől egy magánházat, már meg is van rá a kiutalásom, de előbb rendbe kell tennem, szóval ha rendbe lesz téve, hogy mikor, hát ezt nem lehet tudni előre, de egy éven belül bizonyára meglesz, tudja, milyen a feleségem, neki nem jó akárhogy, egy éven belül mindenképp, és akkor, és akkor kedves Imre Zoltán elvtárs, mondanom sem kell, a maguké lesz, maga fog az én helyembe költözni, kedves izé, kedves Imre Zoltán kolléga, három szobájuk lesz, az egyik a gyermekeké, központi fűtéssel, szépen berendezkednek, majd meglátja milyen helyes kis lakásuk lesz, ó hát a kedves feleségem, na tudja maga milyenek az asszonyok, magánházat akar, szóval egy éven belül, sőt még sokkal előbb felszabadul a lakás. Ugye három éve laknak abban az egyszobás lakácská-

ban? No, látja milyen jól vagyok tájékozódva, még egy kis konyha is van hozzá, ugye kedves kolléga? Lakott már ott, bizonyára ön is tudja, a kollégák közül is néhány, igaz, legénylakásként volt adva, de még egy év... és aztán meglesz a szép lakásuk. Csak a türelem legyen meg kérem. Türelmesnek kell lenniük, a türelem minden megold, és még rózsát is terem, mondják. Na, ugye, hogy megegyeztük, kedves ízé, kedves Imre Zoltán kolléga? De a legnagyobb titoktartást! Senkinek sem szabad tudnia a dologról! És többet ne említse a lakásügyet senkinek. Teljes diszkréció! (emelt hangon) Na, milyen a mostani lakása, kedves Imre Zoltán kolléga? Megfelelő, ugye? Nagyon helyes, kérem! Megfelelő! Így, kérem! Így már tökéletes! Megértettük egymást, ugye? Meg-meg! Nahát akkor a legjobbakat. Majd intézkedni fogunk. A viszontlátásra, viszontlátásra...

KISHIVATALNOK A plafon kezd átázni ettől a rohadt őszi esőtől. Egyre csak esik és esik. Olyan sűrű, mint a köd. Megfojtja az embert, a tüdejére száll. Megfullasztja. Várni? De meddig? És ha a „kedves feleségének” nem akaródzik majd elköltözni, amikor a „kedves kolléga”, mármint én, még vár. Mi mást tehetnék? Már az iskolában megtanították, hogy a nagyobbaknak sohase szabad ellent mondani. Igen, az iskolában sok marhaságot megtanítanak! Én pedig várjak és álljak... Várjam a napsütést! Meg a kénköves csillagokat! Közben szegénykéim dideregjenek ebben a nyomorúságos „lakáscsúszóban”. Bizony... Egy fizetésből az ember semmire sem megy. Menjen a feleségem is dolgozni? De hová? És a gyermekekkel mi lesz? Túl aprók még! Adjam a bölcsődébe őket? Nem,

nem... Hogy ilyen fiatalon megkezdjék a hajnali felkelést? Egész életükben korán kelnek majd! Hogy sírjanak, amikor felkeltjük őket? A hajnalok hangosak a gyermeksírásától. A koránkélő gyermekek sírásától. A szívem hasad meg! Inkább nélkülözünk, de oda nem adjuk. A koránkélő gyermek nem lel aranyat. Inkább csak rossz gyermek-kort. Azt igen. Meg koránkélő emlékeket. Bizony, bizony kishivatalnok úr, bocsánat, elvtárs, ez van. Szerénynek kell lenned. Kishitűnek. És mi a legfontosabb? Fő a türelem! Mert majd rózsát terem, rózsát és számártövist. Azt bizony! Bizony-bizony... És lám, így telt el két hónap! A tegnap bátorkodtam újra jelentkezni, bátorkodtam zavarni a főnök „elvtársat”. Illedelmesen, mint egy kisiskolás, bekopogtattam, fedetlen fővel természetesen, bal kezemben szorongattam a sapkámot, szóval benyitottam, ebédszünet van, senki se rója fel, amiért munkaidőben foglalkozom ügymond „szóra sem érdemes magánügyeimmel”. A főnököm paprikás szalonnát falatozik főtt tojással, perecseni hagymával, illedelmesen elköhintem magam kétszer is, nehogy túl tolakodó legyen a magatartásom, s épp belekezek a mondókámba, mivel abban állapodtunk meg, hogy egy hónap múlva érdeklődhetem a lakás iránt, szóval nekirugaszkodom, de úgy, hogy a talpam szinte odaragad a műanyagpadlóhoz a nagy bátortalanságtól, a főnököm denevérszemeivel meg majdhogynem a falra ragaszt, szerencsére állok, mint a cövek, s ekkor, igen, ekkor megszólal a telefon (*telefoncsörgés*). Ügyet se vet rám, mintha valójában már rég plakátra lennék festve, és felveszi a kagylót:

FŐNÖK Halló! Igen, igen... Én vagyok. Szervusz, Sanyikám! Hogyne,

kérlek szépen! Nagyon meglepett, hogy felhívtál. Mi járatban vagy a mi kis városunkban? Hogy te itt, a mi kis városunkban, hát igen... Jól vagyok köszönöm, jól, mindannyian jól vagyunk. Persze a gyerekek is, a feleségem is. Na és ti?... Igen, igen, igen. Tudom, ez a honvágy olyan, mint a vándormadár. Nem tud szabadulni a fészketől. De muszáj. Téged is hív a kötelesség... Szóval a fővárosban dolgozol? A minisztériumban? Milyen beosztásban?... Ja, ja, hát öregem, ez már igen. Nem tudlak eléggé csodálni. Ez már igen. Ki hitte volna, hogy valamikor majd ilyen nagy ember lesz az én Sándor barátomból?! Te, emlékszel még Mucusra? A Sánc utcai iskolából, a történelem-tanárnőnkre? Hogy? Nem tudod, ki volt a Mucus? Mucus, Mu-cus, az a ritka hajú szőke nő. A ruha is úgy állott rajta, mintha vetkőzni akart volna. Még parókát is hordott néha-néha... A fején! Emlékszel még, hogy toltá-húzta a melegben? Mintha báránypőr kucsma lett volna. *(komolyabb hangon)* Sajnos, rossz hírt kell közölnöm veled. A múlt szombaton volt a temetése. Igen, igen... Meghalt a Mucus. El akartam menni a temetésére, de a feleségem egy estélyi ruhát akart csináltatni magának, és így vele kellett mennem vásárolni. Sehova se megy nélkülem. De én se mehetek nélküle! Ez a baj! Így aztán lemaradtam a temetéséről. Sajnálom szegényt. Isten nyugosztalja... Hogy anyád is meghalt? Hát hogy nem szóltál? Miért nem értesítettél? El szerettem volna menni a temetésére... Igen, igen... Sokan voltak? Hogy mondtad? Igen, igen... Képzelheted. Hogy? A címünk ugyanaz: C lépcsőház, 56-os ajtó. Lejegyezted? Még nem költöztünk el, kaptam egy magánházat kiutalás-

ra, csak még nem akarunk beköltözni, előbb rendbe kell tenni, tudod milyen igényes a Bözsike, igen... ki kell cserélni a parkettát, csempéztetem a fürdőszobát, a konyhát, az előszoba falára faburkolatot teszünk... Valami ismerős csinálja feketén, tudod így kevesebbe kerül, aztán festetni kell, a verandát üvegeztetni akarjuk, szóval lesz mit csinálni, pontosabban csináltatni, no de lassan majd megleszünk vele, van idő, meg aztán nemsokára itt a tél, ilyenkor nem jó költözni, majd jövőre, úgy április végén, ha már melegebb lesz az idő. Tudod, a feleségem akarja így, ő főzi ki a tervet, most mondjam azt, hogy költözzünk hamarabb? Nem ajánlatos vele vitatkozni, úgyis az övé kell hogy legyen mindig az utolsó szó! Majd lassan meglesz, tudod milyenek az asszonyok, mindig kitalálnak valamit... Igen, igen. Hogy meg akarsz kérni valamire? Mondd csak... De igen. Jobb lesz, ha felkeresel itt az intézetben. Holnap. Hát úgy tíz óra körül... Jó, jó. Akkor várlak. Üdvözöllek! Szervusz! Szervusz, Sanyikám! Jó, jó... Szervusz!

KISHIVATALNOK Amint leteszi a kagylót, újra köhintek, mint egy tüdőbeteg, megpróbálom gólyaként megemelni az egyik lábam, persze eredménytelenül, úgy nézhetett ki a mozdulatom, mint egy földbe gyökerező rohanás, legalábbis nekem úgy tűnt, mire a főnököm megkérdezi, hol is hagytuk abba? Mondom, hogy sehol, még el sem kezdtük, mire ő megkérdezi, hogy mi járatban vagyok, mit óhajtok, azt persze nem veszi észre, hogy égnék áll a hajam az előbb hallottaktól, az ilyenektől, hogy „ilyenkor nem jó költözni, majd jövőre, úgy április végén, ha már melegebb lesz az idő”. Elkezdtem tehát nyögni a kényszerszöveget, mire

ő leültet, s félbeszakítva mondókámat, megkérdezi, hogy hány gyermekem van, mintha nem tudná, majd miután mondom, hogy egy lány s egy fiú, nyugodtan kifejti magánvéleményét a fiúgyermekkel kapcsolatosan, miközben kenyérmorzsákat gyúr galacsinná:

FŐNÖK A fiúk az apák büszkesége. Bennük látja az ember fiatalkori önmagát. A fiával az ember sok mindent kezdhet. Amit nem valósított meg, azt majd a fia valóra váltja...

KISHIVATALNOK Te Jóisten, csak nem akar oda kilyukadni, hogy majd a fiam fogja megoldani ezt a lakásproblémát?!

FŐNÖK Látja, én is megrekedtem ebben az állásomban... És úgy látszik, nincs tovább... Na de majd a fiam! Ő aztán igen! Többre viszi, mint az apja! Az ember fia mindig többre viszi őseinél. Ez az élet törvénye. A haladásé! A fejlődő, előre mutató kontinuitásé.

KISHIVATALNOK Én persze hallgatók, mintha itt sem lennék...

FŐNÖK Amikor az első gyerek meglett, betelefonálok a szülészetre, mondják, hogy kislány. Kislány! Nem akartam hinni a fülemnek! Aztán ha már hazahozták, beletörődtem... Mondta is később a feleségem:

FŐNÖK FELESÉGE (*a háttérben gyermekügyögés*) Édes Gyulám, nézd milyen aranyos, látod, milyen kis gödrös az arca, a szerelmünk, látod, milyen édes kis baba, nézd, milyen kis popsija van, a szeme szürke, akárcsak a tied, hogy hasonlít is rád, édes Istenem, akárcsak az apja, világra az apja... Barátkozz meg már vele... Gyula lellem, a második kisfiú lesz! Megígérem, hogy fiú lesz...

FŐNÖK A második aztán fiú lett. György. Emlékszik, ugye? Már maga

is itt dolgozott, ha nem tévedek. Hogy? Még csak öt éve, hogy itt dolgozik? Igaza van... Hát persze! Tudja milyen boldog voltam? Mindenki az én vendégem volt aznap. Le sem lehet írni! Kérdezze meg csak Pénzes Csabától! Úgy leittuk magunkat, hogy alig tudtunk haza menni. Engem Meszes Laci vitt haza. Sose felejttem el. De azt se, ahogyan éreztem magam másnap... Tudja, hogy mértéktartó vagyok. Nem engedhetek meg magamnak ilyen kihágásokat, már a pozícióm miatt sem... De az más volt! Fiam született! György! Majd elfelejtettem, van egy kevés szilágysági kisüsti pálinkám. Igyunk egy pohárával...

KISHIVATALNOK S ezzel el volt intézve minden. Egy hónap múlva kellett újra érdeklődjek... Olyan ez a ház, mint egy beteg madár, mint egy haldokolni készülő lecsüngő szárnyú madár. Bocsánat, hogy kishivatalnok létemre ilyen költői képekre ragadtatom magam. Az ereszfoghíjas szélein karó nagyságúak a jégcsapok. Mint valami orgonasípok. Nyüszít a szél, feszíti az ablaküveget, rést keres rajta, s talál is. Reggelre a víz teteje a konyhában bebőrödzik, mint a forralt tej. Egész éjjel ég a tűz a csempekályhában. Repdeső tűzmadár. Olyan, mint a képzeletbeli nyár, mely még nem akar betoppanni. Nyármadár. Levethetnénk a nagykabátjainkat, az egymásra vett ingeket, gatyákat, pizsamákat. Mocorog az ajtódeszka, mint öreg kutya, melynek hiába dobnak kenyeret. Bocsánatot kérek újfent, hogy kishivatalnok létemre így fejezem ki magam... Haldoklik itt minden. Csak ez a kis tűz, ez a pislákoló északi fény él még. Szuszog, sóhajtozik, rí, panaszkodik... Alszik a család... A feleségem

gomolyagként összekucorodik, fejét a hónaljam alá dugja. Apró kicsi mellei, mint szilágysági dombok, elenyésznek a takaró alatt. Mellei mint apró kis kemencék... Hej, ez az őrzítő szél! Olyan, mint a hideglelés. Libabőrös lesz tőle az ember teste. A lelkéig hatol. Gyávává teszi az embert. Irtó gyávává. Elégtételt sem lehet követelni tőle. Hederint az emberre. Az ember fiának kérésére... Majd a zúgó tavaszi szél! A folyójeget zúzó tavaszi szél. Majd ha langyos ajkával megérinti... A feleségem halkán mocorog... Aludj, édesem. Még nincsen reggel. Aludj csak. Majd én vigyázok rátok... Kevés a tüzelő. Két méter fa, és egy mázsa szén már elfogyott... Kellene venni. De miből? Így is sok a tartozásunk. Kevés egy fizetés. Nem örököltünk. Nem volt kitől örökölni. Szüleink még nem haltak el. Ne is haljanak! Nem várom az örökséget! A haláluk általi örökséget végképp nem. De nyerhetnénk a lutrin... Nyerhetnénk... Igaz is! Mi miért ne nyerhetnénk? Miért csak mindig más nyerjen? (*gúnyosan nevet*) Nem nyerünk, mert nem játszunk. Nem dobhatjuk ki a pénzt lutrira. Bizonytalanságra. Azok nyernek mindig, akiknek pénzük van. Akik megengedhetik maguknak. Akinek nincsen pénze, az nem nyer. Az nem nyerhet. De ez így nincsen rendjén... De elkeseredtem... Pedig nekünk is lesz pénzünk. Ha majd elköltözünk innen, és a gyerekek felnőnek... A főnököm is, a drágalátos, minden hónapban így biztatgat:

FŐNÖK Jó lesz ez a lakás még egy ideig maguknak. Nem lehet egyszerűből háromszobás lakást kiutalni az intézet új munkatársának. A szerénység nem árt. A szerénység...

KISHIVATALNOK Hát igen, ez a nagy szerénység... Hallgatásba fojtott indulatok szerénysége. Elfojtott láva-forró indulatoké. Melyeket nem lehet kimondani... Nem szabad kimondani. Egyszerűen nem szabad! Már az iskolában megtanították, hogy a nagyobbaknak sose szabad ellent mondani... Igen, így tanították. Ó, a jóságos egét ennek a bűdös, nyomorúságos életnek! Mert úgy kellene, hogy elébe álljak és megmondjam neki: Nézze főnök úr... bocsánat, elvtárs! Nem gondolja, hogy amit maga művel velünk, maga és az igényes felesége, az már disznóság? Több a többnél? Mit gondol, meddig fogja még elhithetni velem azt a „két-hét-múlvát”, azokat az „egy-hónap-múlvákat”? Mit gondol, meddig? Van magának egy kevés bőr itt ni, ahol másnak a szakálla nő? Mert vár az ember, amíg a türelméből futja. Nekem ez elfogyott! Nem akarom tönkre tenni a gyermekeimet a maga felesége miatt! Mert a maga felesége luxuslakást akar! Készen akarja látni, s csak akkor akar beköltözni, amikor minden a helyén van, még a vécépapír is! Ez nem kollegiális viselkedés, főnök úr, elvtárs! Ez egy legutolsó szarházi viselkedése! Csak mindig a maga érdekeit figyelő, aki csak az orráig lát! Az orra hegyéig! Valahogy így kellene megmondjam... Nagyon kíváncsi vagyok, ki is van ellene ennek a költözésnek? A főnököm vagy a felesége? Eleinte azt hittem, hogy rablómese az egész, hogy elhitesse velem, az asszony az úr a háznál, ő csak egy kis mihaszna papucsférj, bár titokban érzi, hogy ez így nincsen rendjén, de azért egy követ fúj a kedves Bözsikéjével, a csöndes és nyugalmas családi élet érdekében. Most már tudom, hogy ez így is van.

Hölgyek a műteremben, olaj, karton, 70 × 100 cm

Elképzelem, miket mond neki a felesége. Elképzelek egy beszélgetést ketjük között, tételezzük fel, hogy reggel fél hét az idő, a rádió is bemondja (*a Kossuth rádió szignálja*):

RÁDIÓBEMONDÓ Itt a Kossuth rádió! Jó reggelt kívánunk kedves hallgatóinknak! Pontos időjelzést adunk. A pontos idő fél hét. Kérem, hallgassák meg reggeli híreinket...

FŐNÖK Megyek azonnal. Kész a reggeli?

FŐNÖK FELESÉGE Igen. Ülj asztalhoz. Hozom a kávéit is...

FŐNÖK Megyek azonnal...

FŐNÖK FELESÉGE Miért mészh ilyen korán? Még aludhattál volna... Nem érsz rá bemenni kilenc órára? Te vagy a főnök, és nyolcra már rohansz. A többiek mindig csak később...

FŐNÖK Ne avatkozz bele, Bözsikém! Tudod nagyon jól, hogy én kell mutassam a példát. Ha én kilencre megyek be, a többiek nem jönnek be csak tízre. Igaz is, ma hétfő, a gyűlésen fel fogom dolgozni...

FŐNÖK FELESÉGE Na, végre!

FŐNÖK Ezután megkövetelem mindenkitől a pontos megjelenést! Példának okáért a tegnap reggel is Imre Zoltán kilenc óra után jött be... Habár nála a késés nagyon ritkán fordul elő. Reggel mindig ott van idejében. Neki persze nem szólok. Becsületes ember...

FŐNÖK FELESÉGE Persze, neked mindenki rendes!

FŐNÖK Jól dolgozik. Meg vagyok elégedve a munkájával. Bözsikém?!

FŐNÖK FELESÉGE Tessék? Kérsz valamit? Vajas kenyeret adjak?

FŐNÖK Köszönöm, többet nem kérek! Hanem ez a lakáshistória... Tudod, már szégyellem Imre Zoltán

kollegám előtt, hogy megígértük neki, és még sehol semmi...

FŐNÖK FELESÉGE Nem megmondtam neked, hogy míg teljesen rendbe nem tesszük, addig hallani sem akarok a költözésről? A veranda be van üvegeztetve? És a pinceajtó? És az előszoba? És a parkett? Persze, nem érdekel téged. De miért is érdekelne? Amíg minden készen nem lesz, addig sehova se megyünk! Elvégre várhat. Olyan sürgős neki? Nem tud még néhány hónapig várni?

FŐNÖK Tudod, milyen vacak lakásba laknak. Ahol Csaba lakott legénykorában. Hideg az a lakás, két gyerek, a felesége nem dolgozik, sok tüzelő kell, egy fizetésből nem nagyon lehet rázni a rongyot... Mindig hitegetem, hogy majd ekkor, hogy majd akkor költözünk... Már nem is tudom, milyen hazugságot találjak ki...

FŐNÖK FELESÉGE Hogy mit találj ki? Mondd meg neki egyszerűen és nagyszerűen, hogy míg rendben nem tesszük a lakást, nem költözünk! Értse meg!

FŐNÖK Tudod, hogy van... Az embernek van önérzete is. Meg a kollégák miatt is... Ők is tudnak a dolgról. Ha már a másik lakásba költöztünk volna, akkor is meg lehetett volna csináltatni azt az üvegeztetést, meg azt a néhány apróságot. A csempe fel van rakva, a parkett meg le van rakva. Még mi maradt hátra? Az előszoba faburkoltatása, az üvegeztetés, meg az új pinceajtó feltevése. Ez nem akadályozott volna bennünket. Már két hónapja elköltöztünk volna... Ha te nem akadékoskodsz!

FŐNÖK FELESÉGE Na hiszen, ha te rád bíztam volna, jól néznénk ki! Ezt a lakást is én jártam ki. Ha én nem

vagyok, na hagyjuk... Nincs ezt mit forszírozni. Nem költözünk el március-áprilisig! Az a kis senki meg ne ugráljon! Ezt a telet kibírják! Itt van karácsony maholnap... Vagy azt akarod, hogy én mondjam meg neki?

FŐNÖK Még csak az hiányozna! Nehogy mondj neki valamit! Teljesen el lennének rendezve! Így is görbén néznek rám az elvtársak odabent, hogy ezt az Imre Zoltánt így megvárakoztatjuk.

FŐNÖK FELESÉGE Mi az, hogy görbén néznek? Te vagy a főnök, vagy nem?

FŐNÖK Nem csak azt kell nézni. Utóvégre is az ember ember.

FŐNÖK FELESÉGE És amikor a te volt főnököd hasonlóképpen bánt velünk? Mi tudtunk várni? Ők nem tudnak? Csak legyenek türelemmel!

FŐNÖK De nekünk sem tetszett várni...

FŐNÖK FELESÉGE Persze, nekünk sem tetszett várni. De én megmondtam neki a magamét! És volt eredménye.

FŐNÖK Imre Zoliék nem olyan emberek. Azok még a szégyentől sem szólának. Ezért resteltem magam. Mert hazuggá leszek előttük. Ők nagyon is jól tudják, hogy amit én mondok, az csak hazugság. De Imre Zoli azért szorgalmasan megkérdez. Ezzel öl meg... Mintha mindig az arcomba mondaná:

KISHIVATALNOK Mondja csak, Gyula, főnök úr, azaz elvtárs, lássuk meddig bírja még hazugsággal...

FŐNÖK Ezzel zsarol. Meg kell alázkodnom előtte. Meg kell játszanom előtte a kedveset, a megértőt, a sajnálkozót, a bizalmast, a barátot, közben egyfolytában hazudok... Ő pedig tudja. Ezért magában megvet. Nem meri a szemembe mondani, mert a főnöke va-

gyok. De csak azért nem teszi. Hazuggá lettem előtte. Önmagam előtt is...

KISHIVATALNOK Persze, ezt az előbbi szegényes párbeszédet, minden költői szavak nélkül, csak úgy elképzeltem, mert hát önök is megerősíthetik, hogy az ember a párjával odahaza nem beszél versszakokban... Én a naiv pedig, aki várok, és várok, és hallgatom, amint az elképzelt kedves társalgás után e szavakat intézi hozzám:

FŐNÖK Hát akkor, kedves kolléga, elbocsájtom magát. Két hét múlva keressen újra ebben az ügyben. Számíthatnak a lakásra. A viszontlátásra! Adja át üdvözetemet a kedves feleségének...

KISHIVATALNOK Amit persze mindig nagylelkűen elfelejték átadni... De azért továbbra is tiszteletemet teszem az irodájában, rendületlenül, csak azt nem tudom, mikor fogom már végre ezeket a szavakat hallani a szájából:

FŐNÖK Nézze Zoltán, én nem bírok a feleségemmel, én egy gyenge jellemű ember vagyok, én egy papucsférj vagyok, akit az orromnál fogva vezetnek, a feleségem az úr a háznál, ő viseli a kalapot, én hajadonfőtt járok, én nem tudok megállni a magam lábán, én egy tehetetlen ember vagyok, akinek nincsen saját akarata, saját véleménye, vagy ha van is, kosár alá van rejtve, melyet csak akkor vehet elő, ha az asszony nincsen otthon, vagy nem veszi észre...

KISHIVATALNOK Hát igen, kérem, resteltem is, hogy önöket, akik talán hasonló helyzetben vannak, voltak, avagy lesznek, untatom ezzel az úgymond „szóra sem érdemes magánügyemmel”, talán el sem mondtam volna, de az ember muszáj kiöntse a szívét valakinek, s én kinek önthetném ki,

ha nem önöknek. Tudom, hogy úgysem segíthetnek rajtam, bár merem remélni, ha módjukban állna, bizonyára segítenének. Mert önök, kiknek én ezeket a szóra sem érdemes magánügyeimet elmondom, mind egytől egyig nagyon értelmes, segítőkész emberek, legalábbis úgy beszélnek. S ha már visszaéltem az idejükkel és türelmükkel, engedjék meg, hogy a legeslegutolsó beszélgetésemet is idézhessem az én hön szeretett volt főnökömmel, azóta ugyanis megszakítottam munkaviszonyomat az intézettel, hiába, muszáj lakás után nézmem, már csak azért is, mivel ha jól emlékszem, azt olvastam az újságban, hogy ezentúl az évszakok közötti hőmérsékletingadozások és különbségek kiegyenlítődnek, hogy aztán hidegre, melegre, ezt még a szakemberek sem tudják, reméljük azonban mindannyian, hogy Madách tizennegyedik színe, ha nem tévedek, csak nem fog valóra válni, hanem meleg, jóságos, atyai meleg lesz a földön, s akkor talán már házakban sem kell majd laknunk, megteszi egy lombsátor is, de kérem, gondolják csak végig, ha mégis, csak úgy mondom, ha mégis bekövetkezne, ha nem is éppen olyan, mint a tizennegyedik színben, hanem hozzá hasonló időjárás, na ugye kérem, eltalálják, hogy a főnököm ítéletnapig sem költözne át abba a szép kertes magánházba. Ezért hát szerencsét próbálok, hátha lenne valaki, nem nevezem meg, hogy ki, önök közül, tudom, hogy mindannyian a segítségemre lennének, szóval ha lenne valaki, aki tudna egy ilyen lakást, valahol, bárhol egy üres lakást, szóval ha lenne szíves értesíteni, persze nagyon hálás lennék, mint ahogy hálás vagyok azért is, hogy most meghallgatják ezt

a legeslegutolsó egyoldalú beszélgetésemet is az én volt főnökömmel, aki oly szeretettel és szolgálatkészen szándékozott segíteni rajtam. Ennek az egyoldalú beszélgetésnek az első felét az irodájának az előszobájában volt szerencsém meghallgatni, míg a másikat, a tényleges hozzám intézett a küszöbről:

FŐNÖK (telefonba) Halló, halló! Ágota? Kérem, ha keresne Zakáchy Szilárd, mondja meg neki, hogy elutaztam, nem tartózkodom az intézetben. Adja át neki az üdvözlőmet is, és még mondja meg neki azt is, hogy nagyon sajnálom, de nem vehetjük fel, mivel már a hely, a megüresedett hely el van foglalva, most kaptam az utasítást a fővárosból, melynek értelmében kapunk egy kádert, őt küldik a megüresedett hely elfoglalására, mi nem tehetünk róla, de mihelyt lesz, ő lesz az első. Számon fogom tartani. Érti kérem, ugye? A részleteket már megbeszéltem magával, tehát tudja, mit kell mondania. Mondja azt, hogy nagyon sajnáljuk, meg... aztán magára bízom, magyarázza meg neki, de hihetően... Úgy, úgy! Jó, jó! Tudja maga!... Hogy? Jó, engedje be. Bejöhet. De aztán senki sem vagyok itt! Senkinek! Jó napot kedves Imre Zoltán kolléga! Tudom, miért jött. Sajnos még várniuk kell egy ideig, még nem rendeztünk el semmit, nagyon nehézkes most a költözés, de azért nem kell elszomorodni, pár hét kérdése az egész, pár hét, és akkor, és akkor az önöké lesz a lakás, szép háromszobás lakásuk lesz, majd szépen berendezkednek, és majd ha berendezkedtek, meglátogatjuk önöket, ha berendezkedtek, mindössze csak pár hét kérdése az egész, és akkor a lakás, a háromszobás lakás...

Fugyi, tus, papír, 34 × 24 cm

A mizeriek rendháza, ceruza, papír, 30 × 21 cm